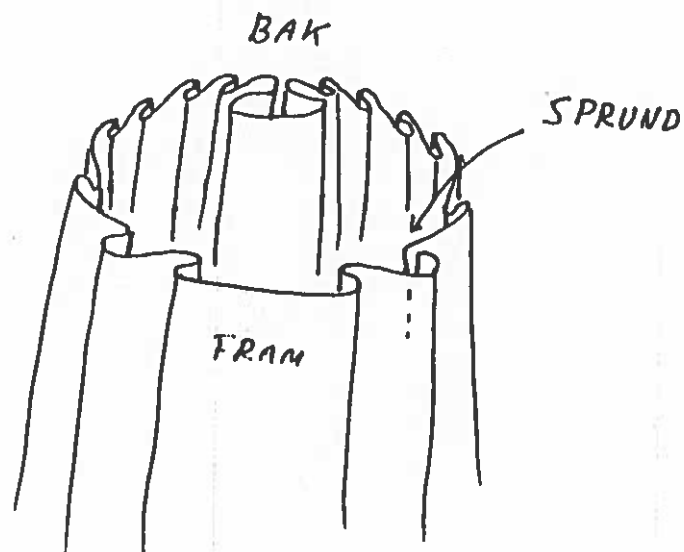

SÖMNAD AV KJOL

Veckning

Vid veckning av kjolar kan veckens bredd, djup och antal variera starkt. Randiga kjolar har ofta samma randfärg synlig på varje veck, ofta en röd färg. På bredrandiga tyger kan denna regel inte alltid följas.

Veckgrupperingarna kan variera, men detta sätt är det vanligaste.

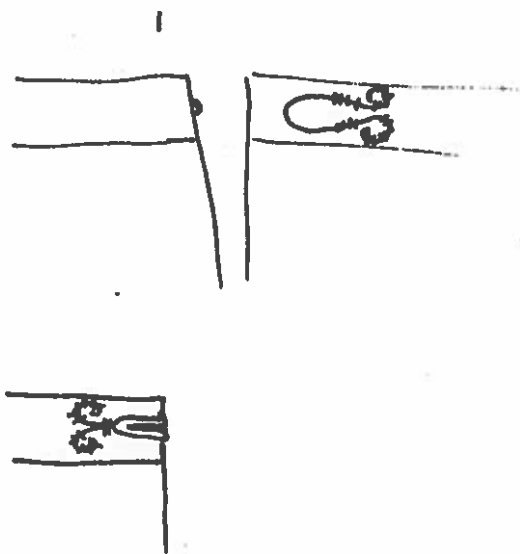
- Mät ut mitt fram och mitt bak på kjolen. Mitt fram läggs ett flatveck. Veckplattans bredd kan variera från 2 till 15 cm. Lägg efterveck på var sida bakåt. Vecken möts i ett motveck mitt bak. Vecken blir tätare och ibland djupare bakåt.

SÖMNAD AV KJOL

- Vid klippta kanter viks sömsmånen dubbel och sys ned med fällstygn. Vräng sömsmånen från fällsöm till sprundfållen. Sprundet placeras vanligen till vänster om mitt fram.

Skala 1:1

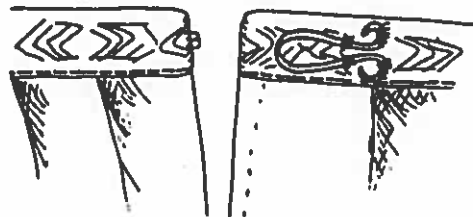
Kjollinning

- Linning på rynkade kjolar sys fast enligt parallella rynkor. Linningens bredd är vanligen 1–1,5 cm antingen den är av vävt tyg eller band.
- Linningen på veckade kjolar kan sys fast med fällstygn från utsidan och insidan eller med förkortade efterstygn om linningen ligger räta mot räta med kjolen. Vik den mot insidan, vik in sömsmånen och sy fast linningen med fällstygn.
- Samtliga typer av linningar slutar vanligtvis jäms med sprundkanten.

Hopfästning

Kjolar hakas ihop med hyska och hake. Materialet i dessa är mässing eller järn. Storleken kan vara upp till 2 cm. Hyskans och hakens placering kan variera, men vanligtvis sys ha-

ken fast i den ovanliggande delen av linningen.

Sy fast dem med kaststygn.

SÖMNADE AV KJOL

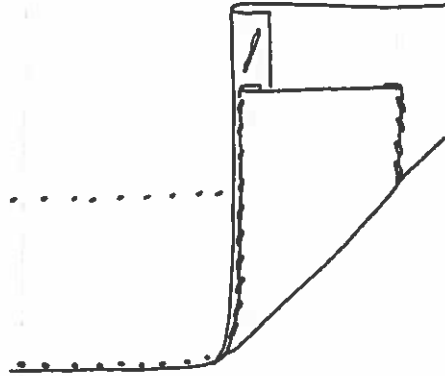
Fäll nedtill

Mät av längden utan skor. Markera kjollängden efter trådriktningen. Om du är sned i höften eller drar upp kjolen bak eller fram så att kjolen blir sned nedtill, får den vara det. Äldre kjolar fällades alltid rakt efter trådriktningen.

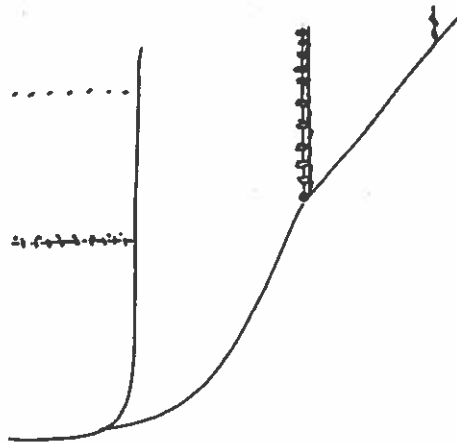
Av kjoltyget viks bara en smal sömsmån till fäll. Att vika in mer tyg ansågs förr som slöseri.

Följande variationer av fäll förekommer:

- Vik en dubbel fäll 0,5–1 cm bred. Sy ned fällen med fällstygn.
- Vik in 0,5 cm sömsmån och sy ned den med snedställd träckling. Läg ett band på denna fäll 0,1 cm från nederkanten på insidan av kjolen. Sy fast bandet i båda sidor med fällstygn.
- Istället för ett band kan en tygrem sa sys fast på samma sätt. Tyget kan vara av oblekt linne, annat enklare tyg eller kattun. Bredden på remsan varierar mellan 5 och 20 cm. Vik in sömsmånen på remsans långsidor och sy fast.

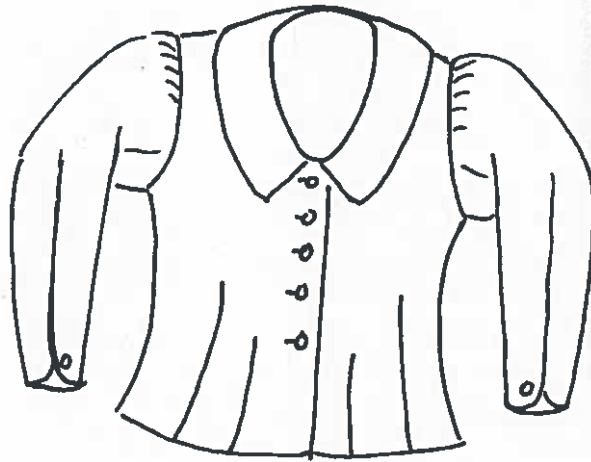
Med dessa tre fällningssätt syns inte fällen, utan bara stygnen, på kjolens utsida.

OBS! KJOLENS LÄNGD CA. 15 cm. FRÅN GOLVET

FINSTRÖM TRÖJA

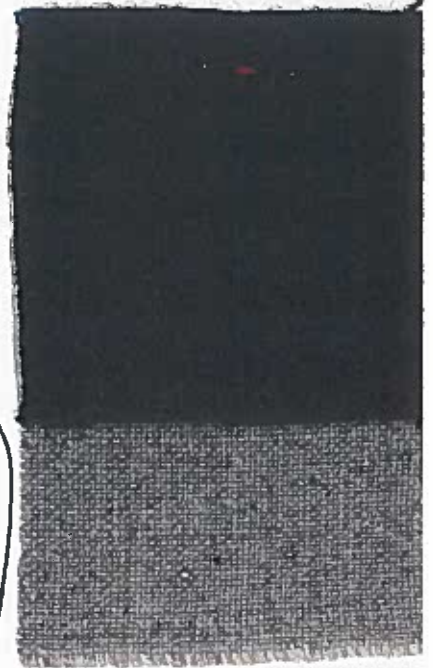
Tyg till tröja

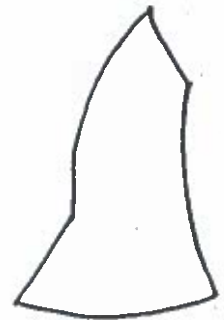
OBS.

Handsydda
Knapphål.

Knappar överklädda (på träformar)
med det blåa tyget

Foclertyg

TRÖJOR

Storleksanpassning av tröjor

- Utgå alltid från ett originalmönster, där det står angivet, vilken härkomst, ägare och eventuellt katalognummer plagget har.
- Klipp till en toile enligt tidigare anvisningar. Prova toilen med de plagg som senare skall bäras under den färdiga tröjan.
- Tröjans storlek beräknas så att ett foder får plats under yttertyget.
- Nåla ihop toilen i mittframmarkeringen eller så som den skall knäppas.

 = utläggningar
 = intagningar

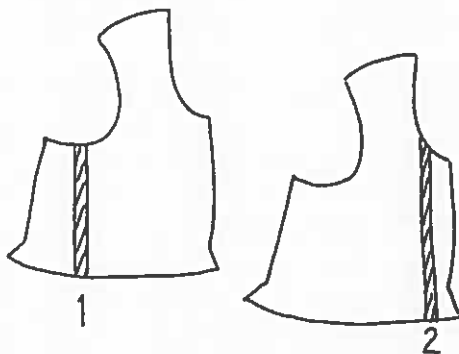
Vidden

En kvinnlig tröja har som regel samma skärning som ett livstycke och skall följa detta.

Det första som måste ändras är vidden. Plagget skall nå runt kroppen men i övrigt skall det inte vara förövat. Ökningarna görs alltid lodräta och parallella eller kilformiga.

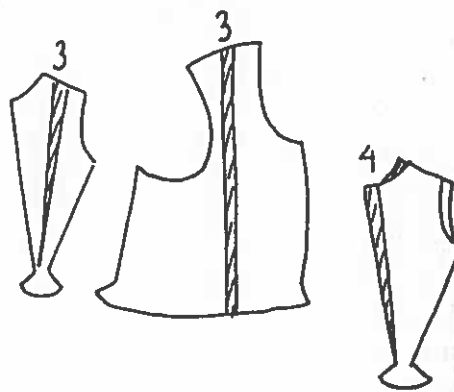
1. Klipp upp under ärmen på framstycket, dra isär styckena och nåla i en lös tygbit. Denna ökning kan vara ganska stor. Om kroppsvidden och mönstret skiljer mycket, kan ökningsar göras på pappersmönstret, innan toilen klipps ut. Ofta är det svårt att göra denna beräkning på papperet. Öka därför mindre än beräknat.

2. Om personen har stor övervidd kan en ökning ske från halsringningen till nederkanten. Har tröjan krage bör denna ökning undvikas eller vara liten.

3. Axelbredden behöver ofta ändras på ärmplagg. Gör detta genom ett lika stort uppklipp på fram- och bakstycket från axeln till nederkanten. Ökningen kan vara parallell eller kilformig. Har tröjan smalt ryggskört måste ökningen vara kilformig i ryggen.

4. Bakstyckets bredd kan ändras mitt bak. Halsringningen blir större och axelbredden justeras vid axelsömmens ytterkanter.

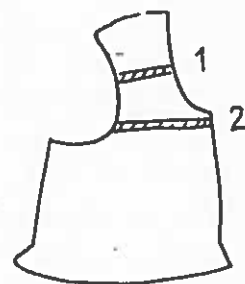

Längden på kvinnliga tröjor

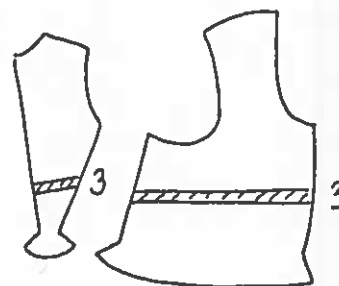
Längden på tröjor har varierat med modeepokerna. De flesta tröjor är något längre än livstyckena. Midjans placering följer anvisningarna för livstycken. Skörtets längd skall vara detsamma som originalets.

1. Om tröjan inte har krage kan en längdändring göras med ett uppklipp från halsringningen till ärmringningen på framstycket.

2. Har tröjan krage ändras längden med ett uppklipp från ärmhålet till framkanten.

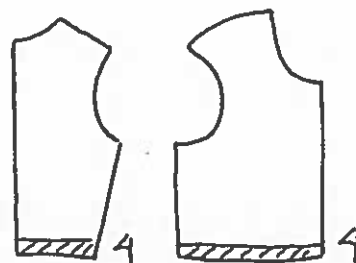
3. Andra ändringar kan göras vågrätt från framkant till framkant runt hela tröjan. Hur högt upp på tröjan uppklipppet görs kan variera.

4. Tröjor utan skört kan ökas ned-

till runt om.

Tröjor med tillbakaflyttade axel- och sidsömmar, har en mycket liten del av ärmringningen på bakstycket. Avståndet från axelsöm till sidsöm får inte ändras.

Passformen

De ändringar som görs på livstycket för att ändra passformen gäller också för ändringar av tröjor. Dessa ändringar gäller ryggskört, sidsöm, in- eller uttagningar i toilen, parallellförskjutningar och ytterkanter.

Ärmhålet skall gå högt upp under armen, men ändå med en rörelsevidd framåt. Ärmhållets ringning är modepåverkad. På ålderdomliga plagg är armen oftast isydd nedanför axelkullen. De sena vida eller smala ärmarna är ofta isydda högt uppe på axeln. Hur tröjan ser ut över axelpartiet ger den mycket av dess karaktär. På tröjor som har tillbakadragna axelsömmar skall skärningen på framstycket vara något välvd och bredare än på bakstycket. Skärningen på bakstycket vid axelsömmen är rak. Formändringar görs på framstycket.

Bakstyckets axelskärning är ofta tids- typisk och bör inte ändras.

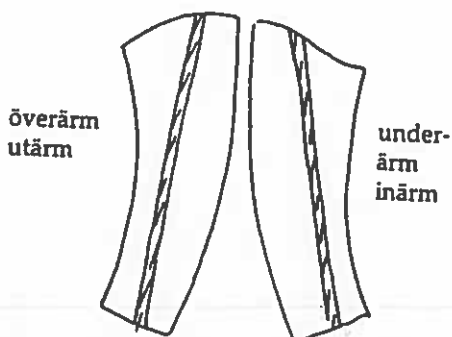
Ärmar

Vidden

En *ensömsärm* klipps i ett stycke och har endast en söm. På dessa ärmar ändras vidden med ett uppklipp från nederkanten till ärmkullen. Ändras vidden mycket behöver fler uppklipp göras.

En *tvsömsärm* har överärm och underärm. Dessa kan också kallas ut- ärm och inärm. Delarna är alltid lika stora från armbågen och ned. Ändringar görs genom uppklipp både på över- och underärmen.

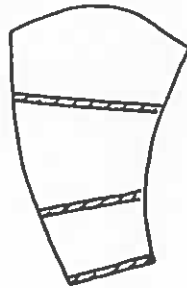

Om tröjans ärmhål har ändrats behöver också ärmens vidd ändras. Måttet runt ärmkullen på släta ärmar skall vara ca 2 cm större än ärmhålet. Det behövs för att armen skall sitta snyggt och kännas bekväm.

Längden

Ärmens längd kan ökas nedtill eller genom ett vågrätt uppklipp på armen.

Anpassa ärmens böjda skärning till armbågen.

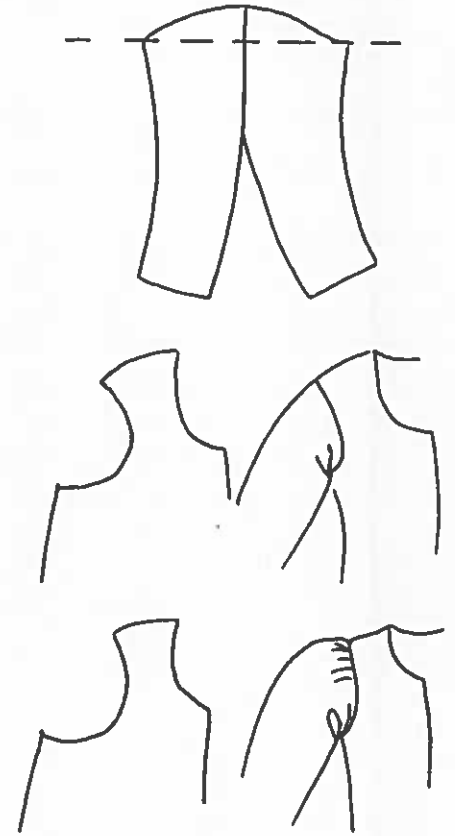

Ärmlängden är normal vid de flesta modetyper utom för empires mode, där ärmarna skall täcka halva handloven.

Passformen

Ärmkullen är låg på äldre plagg och skall så vara på plagg med slät ärmisättning. Ärmar som är veckade eller rynkade vid ärmkullen har hög isättning.

Vid storleksförändring ändras inte axelkullen. Om ärmhålet är litet och går högt upp under armen, blir rörelsevidden bra trots den låga ärmkullen.

Kontrollera att armbågen är där armen svänger eller har veck. Se på ärmens vidd, längd och isättningslinje i förhållande till originalplagget och modeepoken.

Kragar

Om halshålets storlek har ökats måste också kragens längd ökas. Kragens bredd ändras inte.

Hopfastningarnas antal ändras inte, men avståndet mellan dem kan ändras. Låt den översta och nedersta ha samma placering som originalet har.

Sömnad av kvinnliga tröjor

- Tyget beredes enligt avsnittet *Tygbehandling*.
- Förbered plaggets mönster och toile enligt anvisningarna.
- Prova in storleken på tröjan enligt avsnittet *Storleksanpassning för tröjor*.
- Tillklippningen följer anvisningarna i avsnittet *Tillklippning av överplagg*.
- Läs igenom avsnittet om *Stygn och sömmar på ylleplagg*.
- Det finns flera olika sätt att sy de olika detaljerna på. Om det finns arbetsbeskrivning till ditt plagg skall den följas. Finns det ingen, kan följande anvisningar vara till hjälp.
- Nåla eller träckla ihop tröjan så att den går att prova. Ha de plagg som skall bäras under den färdiga tröjan på vid provningen. Gör eventuella ändringar. Prova flera gånger under arbetets gång eftersom det från början kan ha varit svårt att beräkna storleken på yttertyget utan foder under.

Bålsömnad

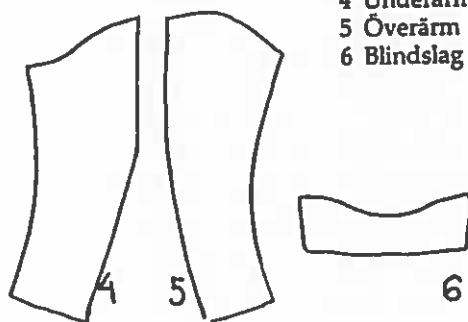
Ålderdomliga tröjor med skört kan ha kilar på framstycket.

- Gör uppklippet enligt originalet och sy i kilarna med efterstygn från avigsidan. Pressa isär sömsmånerna. En del tröjor har passpoal i avvikande färg i sömmen.
- Sy ned fram- och nederkantens sömsmån med snedställd träckling.
- Träckla fast framstyckets foder på avigsidan av yttertyget. Sy stygnen några cm in från ytterkanten.
- Sidsömmar, ryggsöm, skört och foder sys som vid sömnad av livstycke.

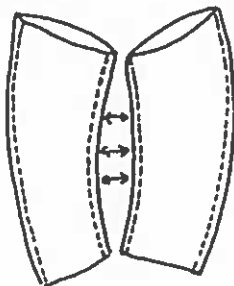
Ärmens sidsöm och foder

Ärmen kan sys på flera olika sätt. Här beskrivs två sätt.

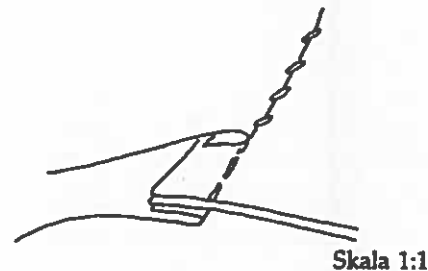
- En- och tvåsömsärmar sys ihop från avigsidan med förkortade efterstygn. Sömsmånerna klipps till 0,5–1 cm bredd och pressas isär. Fodret sys ihop på samma sätt.
- Behåll yttertyget och fodret aviga. Läg dem med innersömmarna mot varandra. Sy ihop sömsmånerna med förstygn ca 20 cm vid ärmvecket. Vräng ärmarna så fodret kommer inuti.

3 Halskant
4 Underärm
5 Överärm
6 Blindslag

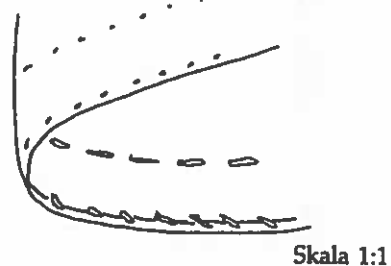
- Sy efterstygn genom dessa tre tyglager, fodret vid innerärmen—yttertygets inner- och ytterärm.
- Pressa alla sömsmånerna framåt.
- Vik in sömsmånerna på fodrets andra sida och sy fast det med fällstygn i efterstygnraden.

Ärmens nederkant

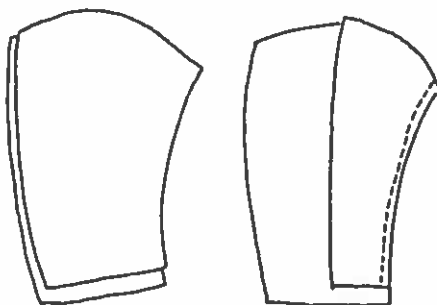
Ned till kan ärmen avslutas på flera olika sätt. Här beskrivs tre varianter.

- Avslutningen görs som en ytterkant, yttertygets och fodrets sömsmån viks in och fodret sys fast med fällstygn.
- Sy prickstickning med förstygn 1 cm från nederkanten.

Ärmen kan fodras samtidigt som den inre ärmsömmen sys. Om det är tvåsömsärm på yttertyget sys ärmen först ihop vid den yttre ärmsömmen. Ärmfodret klipps i ett stycke.

- Läg yttertyg och foder aviga mot aviga och vik därefter ärmens yttertyg räta mot räta.

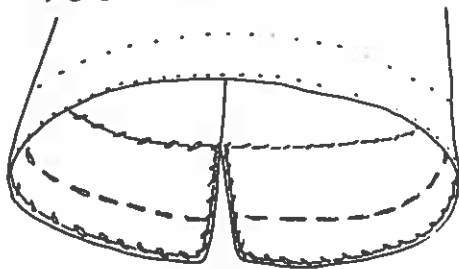
Ärmen kan ha infodring av yttertyget eller annat tyg.

- Läg infodringen räta mot räta

med ärmen. Sy fast den med efterstygn.

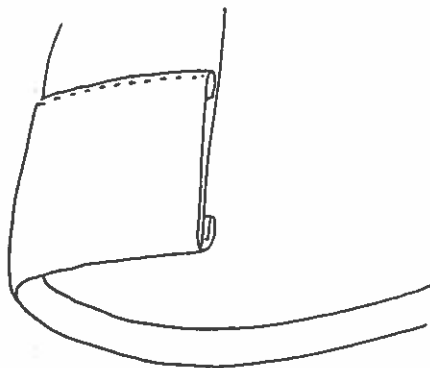
- Vik in hela infodringen mot insidan av ärmen så att yttertyget råder i nederkanten.
- Sy prickstickning med förstygn 1 cm från nederkanten.
- Infodringens kortsidor sys ihop sist, eftersom det är lättare att avgöra infodringens längd när den är formad inuti ärmen.
- Vik in sömsmånerna på infodringens ena kortsida och lägg den på den andra kortsidan. Sy ihop kortsidorna med fällstygn.
- Överkanten på infodringen sys fast med fällstygn i fodret.
- Om ärmen har sprund nedtill viks sprundets och infodringens sömsmån kant i kant och sys ihop med fällstygn.

Originalplagg av valkat tyg har ofta infodringar sydda på öppen kant. Det blir smidigare så. Ta reda på hur originalplagget är sytt och sy om möjligt på samma sätt.

Ett annat vanligt sätt att avsluta en ärm är med ett uppslag eller blindslag. Slaget kan vara av samma tyg som tröjan eller vara avvikande.

- Lägg slaget med rätsidan mot ärmens insida. Sy fast det nedtill med efterstygn.
- Vik slaget mot ärmens utsida så att samtliga sömsmånerna ligger nedåt.

- Kortsidan sys ihop med fällstygn.
- Vid uppslagets överkant viks sömsmånerna in och uppslaget sys fast i yttertyget med förkortade efterstygn 0,1 cm från den vikta kanten.

Krage

Sena kvinnliga tröjor kan ha krage. Kragen har ett eller flera mellanlägg av linne eller återbrukstyg. Pikering av kragar på kvinnliga plagg är ofta enklare än pikeringen på manliga plagg.

- Lägg mellanläggen på underkragens avigsida. Träckla fast dem i bräcklinjen.
- Sy en eller två rader långa förstygn på kragståndet. Dra inte åt stygnen. Forma kragen under sömnadens gång så att den får den rundningen som den skall ha.
- Pikera resterande delen av kragen och kragfallet med två eller fler rader raka eller sneda förstygn. Se till att kragen blir rundad.
- Vik underkragens sömsmån över mellanlägget och sy fast det med snedställd träckling.
- Pressa kragen så den blir rundad. Sträck den både i ytterkanten och innerkanten, men inte i bräckten. Pressa överkragen på samma sätt.
- Sy stora kaststygn över bräckter och dra åt stygnen något. Ibland syns dessa stygn på underkragens utsida.
- Forma överkragen på underkragen. Vik in ytterkragens sömsmån så att ytterkragen råder 0,1 cm över underkragen.
- Sy fast underkragen i överkrager med fällstygn. Sy från underkragens sida.

Provning

- Nåla eller träckla ihop hela tröjor med ärmar och krage. Prova dem med de plagg som senare skall bäras under. Gör eventuella justeringar.

Axelsömmar

- Sy ihop axelsömmarna med efterstygn och pressa isär sömsmånerna.

Fodrets sömnad vid ytterkanterna

Yttertygets sömsmån är redan ned-

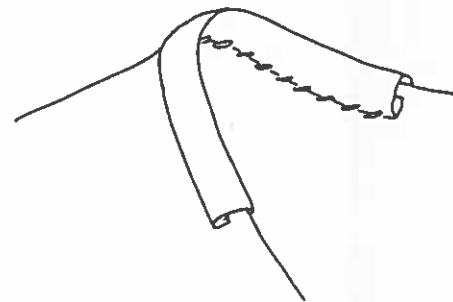
sydd vid fram- och nederkanter. Nederkanten på bakstycket är sytt i samband med skörtets sömnad.

- Vik in sömsmånerna på fodret så att yttertyget råder 0,1 cm och sy fast det med fällstygn.

Halsringning

Halsringningen kan sys på samma sätt som övriga ytterkanter. Den kan även ha en kantning av yttertyget.

- Lägg tygremsan räta mot räta och sy fast den med efterstygn genom yttertyget och fodret.
- Vänd remsan mot insidan så att sömsmånerna kommer inuti remsan.
- Vik in sömsmånerna från remsan och sy fast den med fällstygn mot fodret. Liksom ärminfodringen kan denna remsa sys med öppen kant.

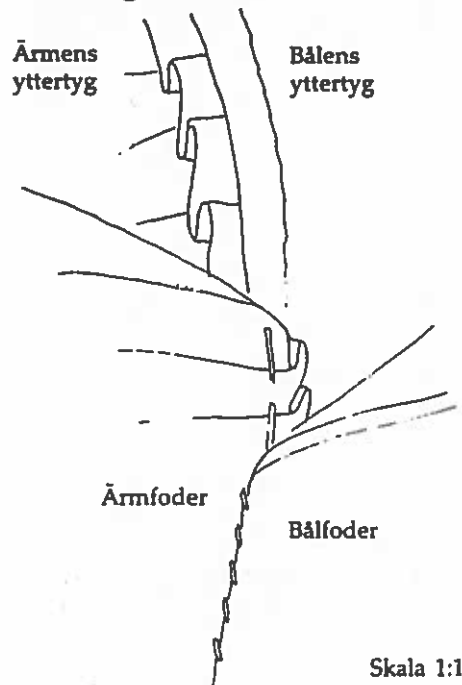

Kragens fastsättning

- Lägg underkragen räta mot räta med tröjan. Sy fast den med efterstygn genom tröjans yttertyg och foder. Pressa isär sömsmånerna.
- Överkragens sömsmån läggs över den ituppressade sömsmånerna. Vik in överkragens sömsmån eller sy den med öppen kant. Sy fast den med fällstygn.

Ärmens isättning

- Om ärmen har veck vid axelkullen läggs yttertygets och fodrets veck var för sig. Vecken är ofta efterveck lagda bakåt.

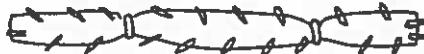
- Nåla i ärmarna, prova tröjan och känn efter att ärmen sitter skönt.
- Ringa inte ur ärmhålet för djupt under armen. Om ärmkullen är låg måste ärmhålet vara tätt för att rörelsevidden skall bli tillräcklig.
- Släta ärmnar nålas i så att ärmkullens tyg hålls in vid axeln. Nåla från ärmens sida.
- Sy i ärmen med förkortade efterstygn från ärmens sida. Sy bara i yttertygerna.
- Pressa isär sömsmånerna, även vid veckad eller rynkad ärmkulle.
- Vecka ärmfodret vid ärmkullen. Dessa veck brukar inte överensstämma med yttertygets.
- Låt ärmfodrets sömsmån ligga slätt över den isärpressade sömmen.
- Sy fast ärmfodrets sömsmån i yttertygets sömsmån med stora förstygn.
- Vik in livfodrets sömsmån och sy fast det i ärmfodret med fällstygn. Använd ljus tråd.

Kjolar knäpps med hyska och hake. Dessa är stora, 1–2 cm. Materialen i alla hyskor och hakar är mässings- eller järntråd.

Knappar

Det är vanligast att knappar sys fast med skinnremsa på insidan av plagget.

- Syls ett hål för knappen och stick ned knappöglan i hålet mot insidan. Trä en skinnremsa genom knappöglan. Skinnremsan kan vara så lång att den kan dras genom samtliga knappar eller varje knapp kan ha en egen skinnremsa. Skinnremsan sys fast med fällstygn i sick-sack. Stygnen syns inte på rätsidan.

- Ett annat sätt att fästa knappar är att sy stygn som en åtta genom knappöglan.

Materialet i knappar är vanligen mässing eller silver. De är ofta mönstrade och ibland kan de ha besättning av glas. De är undersydda. Senare typer av knappar kan vara av porslin, tråd eller bakelit. Dessa kan vara genomsydda.

Knapphål

Knapphålen kan sys på flera olika sätt. Knapphålet är alltid större än knappens diameter. Ibland kan hålet vara dubbelt så stort som knappen. Hålen kan vara helt eller delvis uppskurna. Tråden kan vara densamma som plagget i övrigt är sytt med eller i avvikande färg och material.

- Sy knapphålsstygn på långsidorna och vid ändarna.

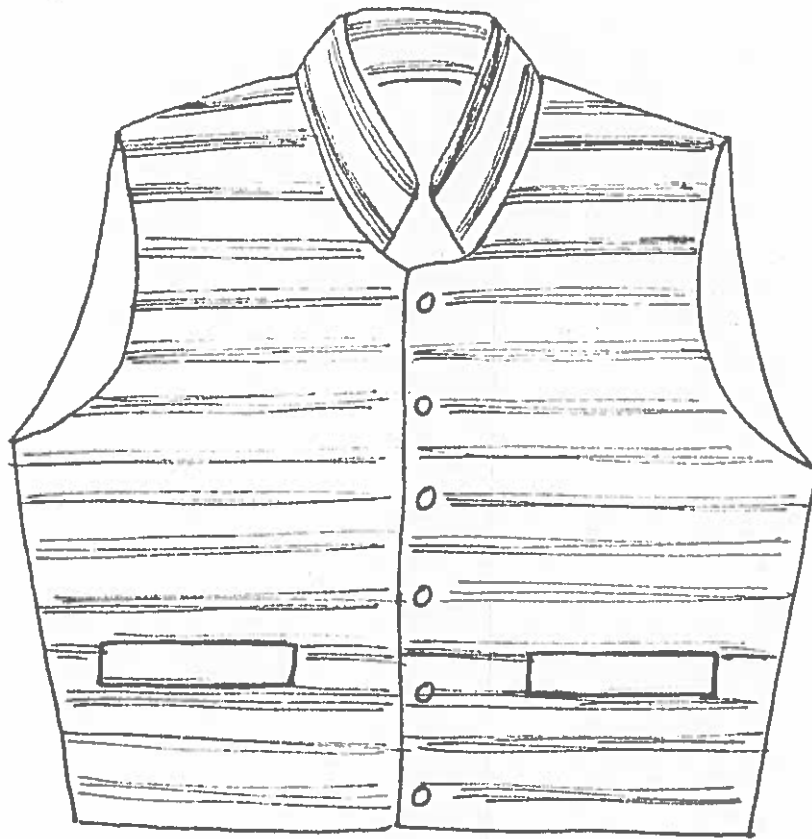

- Sy knapphålsstygn på långsidorna och sol vid ändarna.

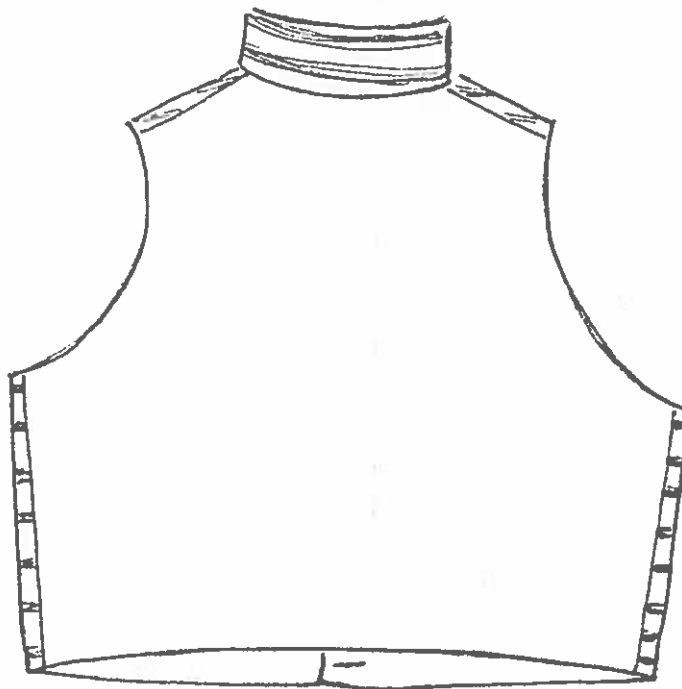

- Sy knapphålsstygn på långsidorna och enkel träs i båda eller en änden.

Västen knäpps med 6 st. små mässingsknappar.
Knapphålen träsas med rött.

Storleksanpassning av västar

- Utgå alltid från ett originalmönster där det finns angivet vilken härkomst, ägare och eventuellt katalognummer plagget har.
- Läs igenom avsnittet om *Toiler - provningsplagg* och klipp till en toile.
- Prova toilen med skjorta, halskläde och byxor på, för att kunna

bedöma västens storlek. Skjortans tyg fyller en del vid ärmringningen och halsklädet fyller ut halsvidden under kragen. Västens längd är beroende av byxornas höjd.

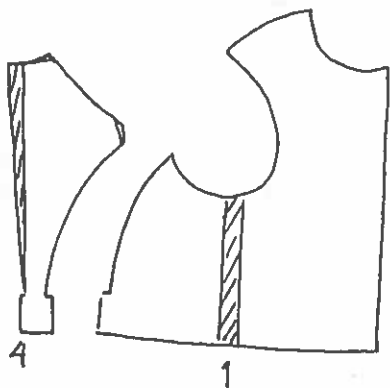
- Nåla ihop toilen i mittframmarkeringen eller som den skall knäppas.

▨ = utläggningar
□ = intagningar

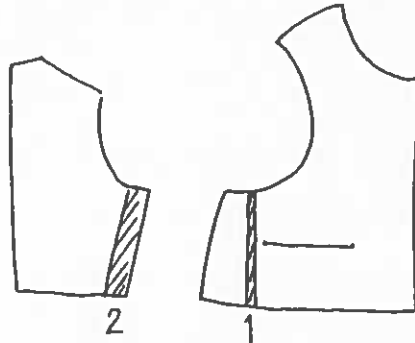
Vidden

Det första som måste ändras är vidden. Plagget skall nå runt kroppen men i övrigt skall det inte vara inprovat. Ökningarna görs alltid lodrätta och parallella eller kilformiga.

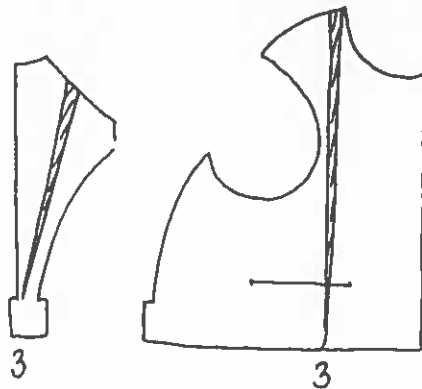
1. Klipp upp under armen på framstycket, dra isär styckena och nåla i en lös tygbit. Denna ökning kan vara ganska stor. Om kroppsvidden och mönstrets vidd skiljer mycket, kan ökningarna göras på pappersmönstret innan toilen klipps ut. Ofta är det svårt att göra denna beräkning på papperet. Öka därför mindre än beräknat.

2. Ökning av vidden kan ske på bakstycket vid sidsömmen. Framstycken som är av ett dyrbarare material än ryggstycket, behöver då inte så stor ökning.

3. Vid storleksförändringar behöver axelbredden ibland ändras. Skillnaden är bara några millimeter mellan varje storlek. Ökningarna görs lodrätt från axelsömmen till nederkanten, lika på fram och bakstycket.

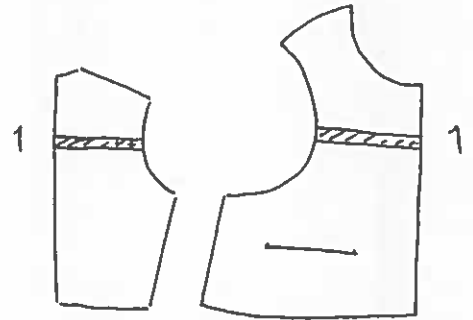
4. Bakstyckets bredd kan ändras mitt bak. Halsringningen blir då större. Detta justeras vid axelsömmen. Om västen har skört skall denna del inte ändras. Ökningarna måste vara

kilformiga, se *Storleksanpassning för kvinnliga livstycken*.

Längden

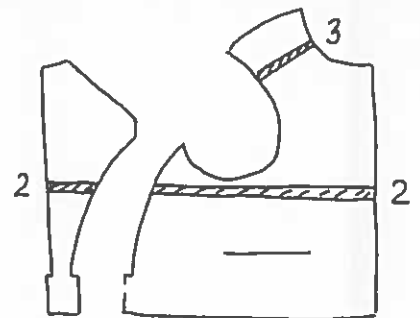
Längden på livplagg har varierat med modet. Med midja menas här den naturliga midjan som sitter vid revbensens slut. Vi är idag vana att ha midjan på våra kläder lågt placerad. Många nysydda dräkter har midjan för lågt placerad, vilket ger fel karaktär åt plagget och placerar det i fel tidsepok.

1. Öka längden genom ett uppklipp från ärmhål till ärmhål både på bak- och framstycket. Ökningarna är parallella, men kan vara olika stora på bak- och framstycket.

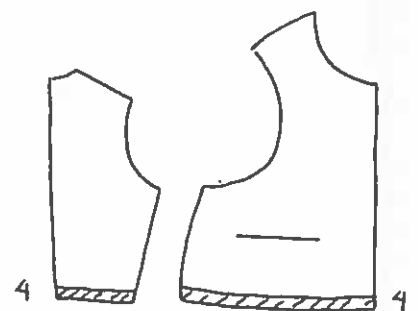

2. Ändringar kan göras från framkant till framkant runt hela västen. Uppklippet görs ovanför fickan.

3. Mindre ändringar kan göras på framstycket från ärmringningen till halsringningen. Görs denna ändring måste även kragens längd ändras.

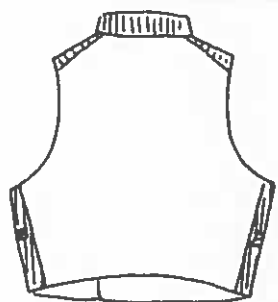

4. Västar utan skört kan ändras nedtill. Tänk då på fickans placering.

Passformen

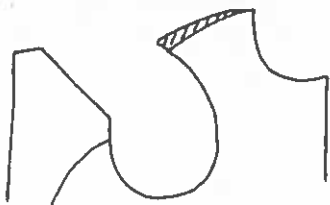
Toilen har nu rätt storlek, både på längden och bredden. Nu återstår inprovningar som skall göra att västen sitter bra. Vissa detaljer på västen har lokal särprägel eller är påverkad av tidens mode. Detta måste särskilt uppmärksammas.

Väst med linnerygg

axeln. Vid slutet av 1700-talet flyttades dessa sömmar bakåt och ryggstycket blev extremt litet på en del plagg. Avståndet mellan axelsöm och sidsöm ändras inte på dessa små ryggstycken.

Randriktningen kan ha lokal särprägel och skall inte ändras. Bakstyckets *skärning vid axeln* ändras inte. Ändra istället på framstycket vid axeln.

In- och uttagningar i toilen samt parallellförskjutningar kan göras enligt *Inprovning av kvinnliga livstycken*.

På västar med linnerygg kan midjevidden provas in i bakstyckets sidsöm.

Ytterkanter och krage

- Efter ändringarna måste alla ytterkanter jämnas till. Detta är lättast att göra när toilen ligger på bordet.

- Nåla därefter fast kragen och prova igen. Titta på helheten.
- Om det bubblar nedanför kragen eller om västen känns trång vid kragen, måste halsringningen klippas ur något och kragen förlängas. Kragens höjd ändras inte.

- Ärmhålet på framstycket måste vara lite vidare än vanliga moderna ärmhål, för att linneplagget skall få plats.

Jämför toilen med foton, teckningar och annan originaluppteckning så kopian blir lik originalet.

- Kontrollera ryggskörtets storlek och ryggsömmarnas avstånd.
- Märk ut fickornas placering. Avståndet från fram- och nederkanten skall vara lika långt som på originalet. Ofta är fickans uppklipp parallellt med nederkanten.
- Antal knappar och knapphål skall överensstämma med originalet, men avståndet mellan dem kan variera

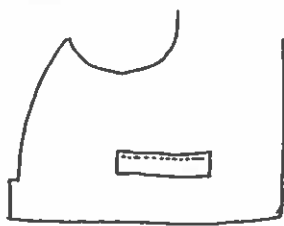
Det är viktigt att toilen provas in noggrant. Görs detta får du ett skönare och mer välsittande plagg. Dessutom sparar du tyg genom att sömsmånen kan vara snålt tilltagen.

Sömnad av mansvästar

- Tygerna beredes enligt avsnittet om *Tygbehandling*.
- Förbered plaggets mönster och toile enligt tidigare avsnitt.
- Klipp till plagget enligt avsnittet *Tillklippning av överplagg*. För västar med linnerygg är tillklippningen lite annorlunda.
Beräkna 2 cm sömsmån på framstyckets foder i sid- och axelsömmar. Bakstycket har ofta stadkant nedtill. Där beräknas 1 cm eller mindre till sömsmån. Bakstyckets linnetyg är ofta av finare kvalitet än framstyckets foder.
- Läs igenom avsnittet om *Stygn och sömmar på ylleplagg*.
- Om det finns arbetsbeskrivning skall den följas, annars kan följande anvisningar vara till hjälp. Det finns flera olika sätt att sy de olika detaljerna på. De nedan beskrivna är vanliga.

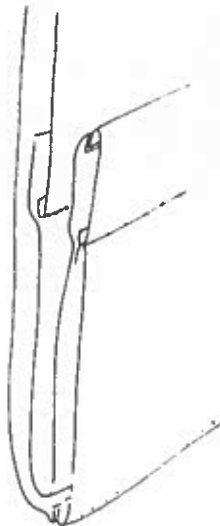
Stolficka

- Uppklippet för fickan är ofta parallellt med nederkanten. Gör uppklipppet 1 cm kortare än fickans färdiga längd. Fickstolpens sömsmån runt om är 0,5–1 cm.
- Lägg fickstolpen räta mot räta med framstycket och kant i kant med den nedre sidan av uppklipppet.
- Sy fast fickstolpen med efterstygn och 0,5 cm sömsmån. Sy något längre än uppklipppet. Pressa isär sömsmånen.

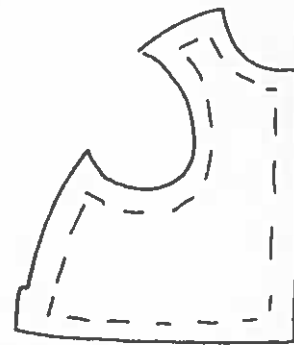
- Vik in sömsmånen på stolpens översida. Vik in motsvarande sömsmån på fickpåsen och sy ihop delarna med fällstygn.
- Stoppa in fickpåsen i ficköppningen.
- Sy fast fickpåsen i fickstolpen med prickstickning. Det kan finnas en eller flera stickningar placerade på olika ställen, i överkant, mitt på fickstolpen, i sömmen fickstolpe-framstycke eller nedanför denna.

- Vik av fickpåsens längd. På västar slutar den 1 cm ovanför västens nederkant.
- Vik in 0,5 cm till sömsmån på det övre uppklipppet för fickan. Sy fast yttertyget i fickpåsen med fällstygn. Sömsmånen på fickpåsens överkant kan vara bred och skall ligga uppåt.
Klipp av fickpåsens hela sömsmån vid stolpens kortsidor.
- Vik in fickstolpens sömsmåner på kortsidorna över fickpåsen. Nåla fast fickstolpens kortsidor i västen. När framstyckets foder är fastsytt, skall fickpåsens kortsidor sys fast i västen. Sy då 2 rader prickstickning i stolpens kortsidor.
- Sy ihop fickpåsens sidor med efterstygn.

Ytterkanter

- Sy ned framstyckets sömsmåner med snedställd träckling i fram- och nederkanten samt runt ärmringningen.

- Träckla fast fodret i framstyckena på avigsidan. Sy några cm in från ytterkanterna.

Ryggsöm

- Ryggsömmen sys vanligen med efterstygn. Pressa isär sömsmånen och klipp av den till önskad bredd.
- Fodra bakstycket på samma sätt som framstycket.

Sid- och axelsömmar

- Sy sidsömmarna om de inte redan är sydda.
- Sy axelsömmen med någon av de alternativa sammanfogningssömmarna. Bakstycket är fodrat på samma sätt som framstycket. I sidsömmarna viks det ena styckets sömsmån in på fodret och sys fast med fällstygn i det andra foderstycket. Ljus tråd används till denna söm.

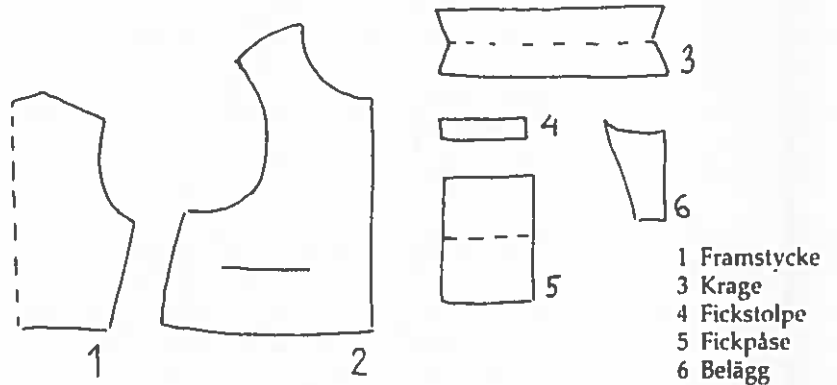
Fodrets fastsättning

- Sy ned de ytterkanter som inte redan är nedsydda med snedställd träckling.
- Klipp fodrets sömsmån till 0,5 cm. Vik in sömsmånen så att yttertyget råder 0,1 cm.
- Sy fast fodret med fällstygn. Endast små stygn eller fördjupningar skall synas på utsidan.

Västar med ryggstycke av linnetyg

Denna typ av västar har linnefoder i framstycket och ofodrat ryggstycke av linne. Det förekommer också att ryggstycket fodras.

Dessa västar bärs tillsammans med tröja.

Fickor

- Sy fickor enligt tidigare anvisningar.

Ytterkanter

- Sy ned framstyckets sömsmån med snedställd träckling i fram- och nederkanten samt runt ärmringningen.
- Träckla fast fodret i framstyckena på avigsidan. Sy några centimeter in från ytterkanterna.
- Vik in fodrets sömsmån så att yttertyget råder 0,1 cm. Nåla eller träckla fast det.

Uppstående krage

Kragar på gamla plagg har ett eller flera lager mellanlägg av grovt linne eller återbrukat halv- eller helylletyg. Pikeringen är vanligtvis mycket enkel. Den uppstående kragen skall ha en rundad form. Det får den genom att innerkragen är något mindre än

yterkragen. Vanligtvis är dessa kragar skurna i ett stycke med vikning i överkanten. Innerkragen kan också helt eller delvis vara av linnetyg.

- Vik kragen och pressa till överkanten. Öppna kragen och lägg ett eller två mellanlägg mot innerkragens avigsida. Forma innerkragens så den blir rund, samtidigt som mellanlägget nålas fast.
- Pikera fast mellanlägget mot innerkragen med snedställda eller raka stygn. Dessa stygn syns endast som fördjupningar på innerkragens rätsida. Antalet rader med pikering varierar med kragens höjd. Som regel är det bara en rad pikering mitt på kragen från kortsida till kortsida. Stygnen är 1–2 cm långa och sys löst.

- Vik kragen dubbel och nåla fast yterkragen på innerkragens rundade form. Vik in sömsmån på kragens kortsidor. Träckla ihop kragen.
- Sy ihop kragens kortsidor med fällstygn från innerkragens sida.

Nedvikt krage och slag

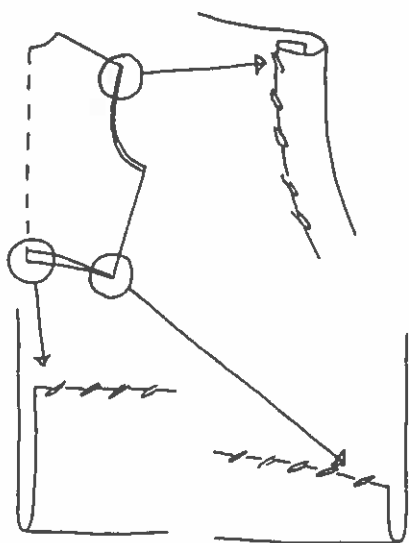
Pikering och sömnad görs på samma sätt som för manlig tröja men enklare. Pikeringen är glesare. Det blir den genom att stygnen dels kan vara längre, dels genom att avståndet mellan pikeringsraderna kan vara bredare, ca 2 cm mot normalt 1 cm. Mellanläggen i krage och slag är små och få.

Provning

- Nåla ihop västen. Nåla fast kragen. Prova västen med de plagg som senare skall bäras under. Gör eventuella justeringar.

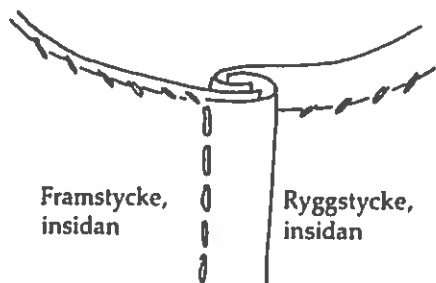
Bakstycke

- Vik in dubbel sömsmån 0,5–1 cm bred runt ärmringningen på bakstycket. Sy ned fällan med fällstygn.
- Fälla bakstycket nedtill genom att vika upp stadkanten. Ofta viks stadkanten upp mindre än 1 cm vid sidorna och ca 2 cm mitt bak. Fällan blir då välvd. Sy ned den med fällstygn.

Sidsömmar

- Sidsömmarna sys ihop med fällsöm. Sy efterstygnen genom alla tyglagren yttertyg–foder och bakstycke.
- Klipp av yttertygets och bakstyckets sömsmån till önskad bredd, vanligen 0,5–1 cm. Framstyckets foder skall ha 2 cm sömsmån.
- Vik denna sömsmån runt de övriga sömsmånerna mot bakstycket. Sy fast fällan med fällstygn mot bakstycket.

Skala 1:1

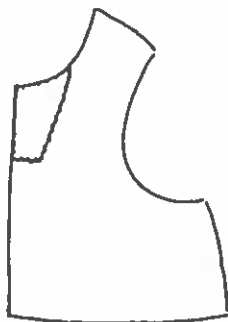
Axelsöm

- Sy ihop framstyckets yttertyg med ryggstycket vid axelsömmen. Sy med efterstygn och pressa båda sömsmånerna mot bakstycket.
- Framstyckets foder sys fast vid bakstycket efter kragens fastsättning.

Belägg

Även om västen skall vara knäppt ända upp till kragen, kan den ha ett belägg av yttertyget.

Framstyckets foder är lika stort som yttertyget och belägget sys fast utanpå fodret. Fodret tjänstgör därmed som mellanlägg mellan yttertyg och belägg.

- Vik in sömsmånerna runt belägget. Lägg beläggets avigsida mot fodret på insidan av västen. I framkanten viks beläggets sömsmån in mellan foder och yttertyg. På samma sätt viks den del av halsringningen där kragen inte skall sitta. Där kragen sys fast i halsringningen sys belägget fast när kragen är fastsydd.
- Sy fast beläggets inre kanter i fodret med fällstygn.
- Samtidigt som belägget sys fast i framkanten sys övriga ytterkanter färdiga.
- Sy fast fodret i yttertyget med fällstygn i fram- och nederkanten samt runt ärmringningen.

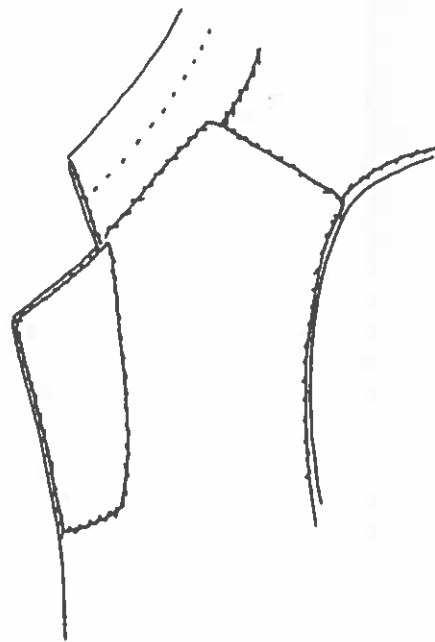
Kragens fastsättning

- Lägg ytterkragen räta mot räta med västen. Sy fast den med efterstygn. Pressa isär sömsmånerna.
- Sy ihop kortsidorna med fällstygn från innerkragens sida.
- Sy prickstickning ca 1 cm från yt-

terkanterna. Stygnen syns som små prickar eller fördjupningar på ytterkragen och något längre stygn på innerkragen. En del kragar har ingen pikering och då kan denna söm hålla mellanlägget.

- Låt innerkragens sömsmån ligga slät över sömsmånerna krage–väst. Vik in sömsmånerna på framstyckets foder och belägg och sy fast dem på innerkragen med fällstygn.
- Vid axelsömmen viks framstyckets foder runt sömsmånerna från yttertyget och bakstycket.
- Sy fast fällan med fällstygn i bakstycket.

Innerkragens sömsmån mot bakstyc-

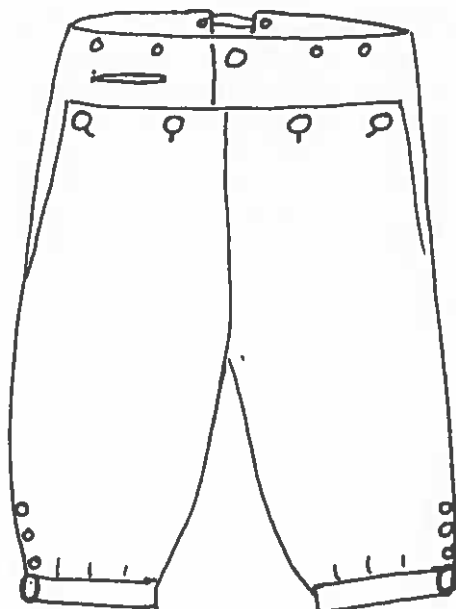
ket kan vikas in eller sys på öppen kant. Sömmens sys nedanför sömmen krage–ryggstycke. Sy med fällstygn.

Hopfästning

Denna typ av väst knäpps med knappar och knapphål. Dubbelknäppta västar har knapphål i båda framkanterna, enkelknäppta i den ena. Hur man syr knapp och knapphål har beskrivits i avsnittet om *Hopfästning av överplagg*.

- Ta bort all tråckeltråd och avpressa plagget.

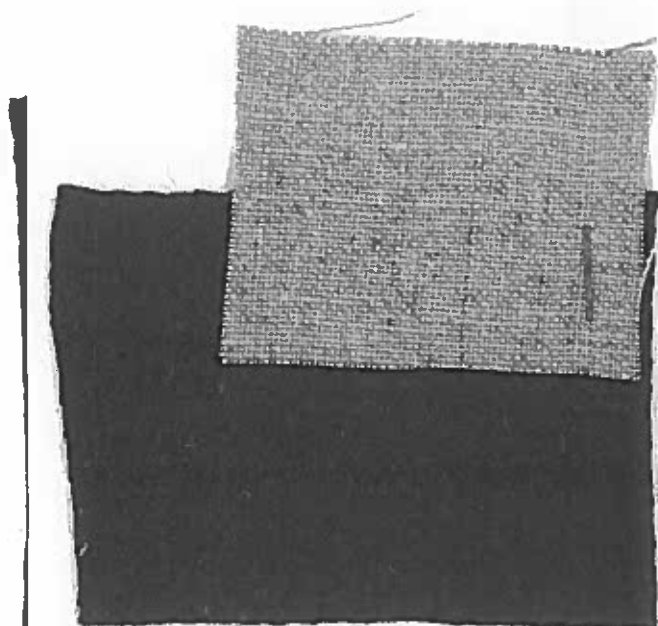
FINSTRÖM KNÄBYXOR

Material:

Mörk blått vadmal
ca. 1m. 145cm. br.

Øbl. linne till fickor
o. fodor i linning.
19 st. mässings knappar.
1 par knäspännen.

Sömnad av byxor i tyg med smal lucka

- Förbered byxornas mönster och sy upp en toile enligt *Toileinprovning*.
- Storleksanpassa byxorna enligt avsnittet *Storleksanpassning av byxor*.
- Vid *tillklippning* beräknas 0,5–1 cm sömsmån på tyger som inte rispar och bredare sömsmån på tyger som rispar. Tygbyxor är ofta fodrade och på fodret beräknas 1 cm sömsmån. En del ytterkanter sys på öppen kant. Sömsmånen klipps av efter hand.
- Läs igenom kapitlet om *Stygn och sömmar på ylleplagg*.
- Om det finns en arbetsbeskrivning skall den följas. Finns det ingen kan följande vara till hjälp. Det finns många sätt att sy de olika detaljerna på, följande hör till de vanligaste.

På ofodrade byxor sys sömmar och skarvar med fällsöm, och på fodrade byxor med efterstygn. Sömmarna pressas isär.

Foder

Byxorna kan vara fodrade helt eller delvis. På en del byxor är endast luckan fodrad, andra har foder i delar av byxorna och vissa är helfodrade. Foder i helfodrade byxor kan sys i på olika sätt.

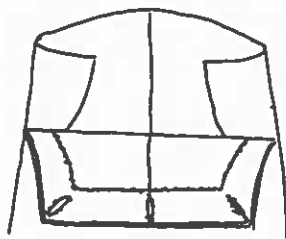
- Sy fodret på samma sätt som yttertyget. Lägg det därefter i byxorna, aviga mot aviga.
- Fodra varje byxben för sig och sy därefter ihop grensömmen med fällstygn från fodrets rätsida.

Luckinfodring

- Vik in sömsmånen upptill på luckans yttertyg. Vid stolpens överkant viks sömsmånen in i stolpen. Vik in sömsmånen på fodret runt luckan så att yttertyget råder 0,1 cm.
- Sy fast fodret med fällstygn i yttertyget.
- Sy fast luckskyltens nederkant i fodret med fällstygn.
- Korta foder sys fast med fällstygn i byxan.

- Infodringen kan vara av skinn eller tyg. Lägg den på luckans avig-sida 0,1 cm nedanför ytterkanten. Om den är av tyg viks sömsmånen in.
- Sy fast infodringen med fällstygn runt om. Stygnen tar i halva skinn.
- Skär upp knapphålen innan infodringen sys fast. Det är svårt att skära genom dubbelt skinn eller tyg.
- Sy fast infodringen runt knapphålen med fällstygn genom halva skinn.

Klockficka

- Sy efterstygn på fickstolpens översida från rätsidan.
- Skär upp för klockfickan på högra livgjordsdelen.

Livgjordens fastsättning

På bakstycket, över skinkorna, skall byxor vara lite vidare än livgjorden. Vidden hålls in mot livgjorden.

- Sy fast livgjorden med efterstygn från avigsidan, genom yttertygerna. Pressa isär sömsmånen.
- Lägg byxornas foder slätt över sömsmånen vid fastsyningen. Sy fast fodrets sömsmån i yttertygets sömsmån.
- Vik in sömsmånen på livgjordens foder och sy fast den med fällstygn.
- På byxor utan foder sys livgjorden fast med fällsöm.

- Skär upp knapphålen på vänster livgjordsdel.

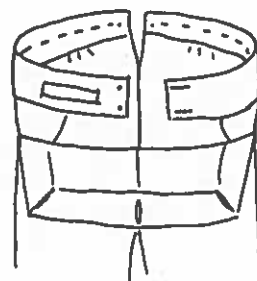
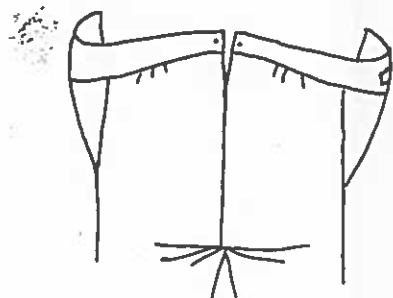

Klockficka

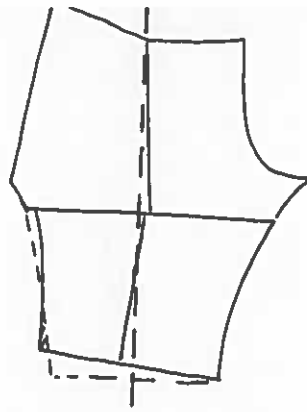
- Klockficka sys som stolpficka på väst.

Livgjord

- Fodra livgjorden med linnetyg. Ytterkanterna sys som vid ylle-sömnad.
- Sy prickstickning genom yttertyg och foder någon centimeter från ytterkanterna.
- Fäst fodret ytterligare genom att sy förstygn från livgjordens insida. Dessa stygn syns endast som fördjupningar på utsidan.
- Sy knapphålen på livgjordens vänstra del. Sy dem med sol eller träns i ändarna.

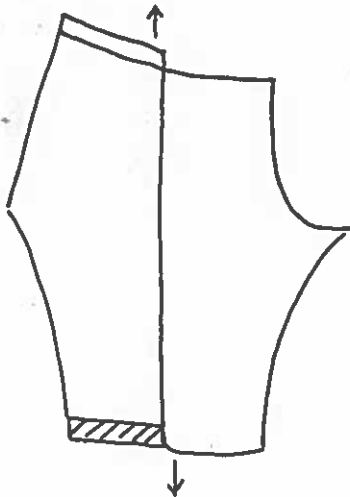
- A. Sidsömmarna skall vara raka.
- B. Grensömmen bak skall vara rak.
- C. Grensömmen fram skall vara parallell med sidsömmen från överkanten och ca 15 cm ned.
- D. Luckan skall vara rak och vinkelrät mot sid- och grensömmen.
- E. Midjelinjen bak är rak men slutande.
- F. Vid den streckade linjen på bakstycket är ofta byxorna skarvade.

Parallellförskjutningar

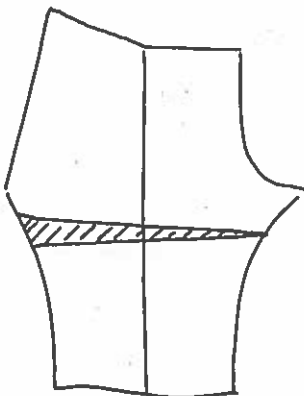
Om det bildas sneddragningar vid låret, kan detta avhjälpas genom att styckena parallellförskjutes i sidsömmen.

Peta upp sidsömmen eller klipp eventuellt upp en ny sidsöm och skjut styckena upp eller ned tills sneddragningarna har försvunnit. Nåla ihop sidsömmen igen. Justera därefter styckena upp- och nedtill.

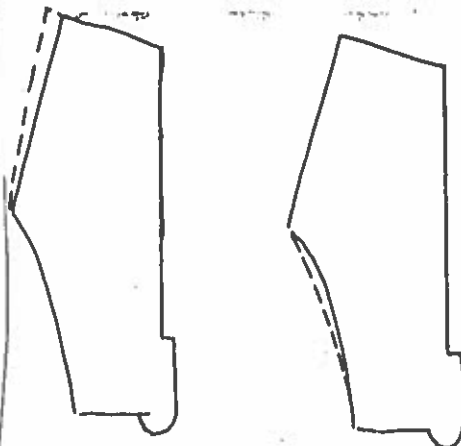
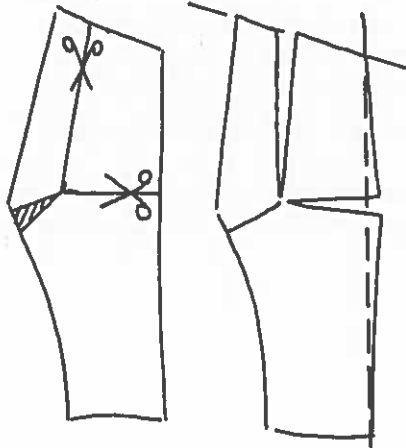
Kilformiga intagningar

Om byxorna har stora påsar under stjärten, kan denna vidd tas in med en kilformig intagning vågrät. Den yttre bensömmen måste därefter rätas till.

In- och uttagningar i toilen

Vid mindre tygbubblor kan intagningar göras mot högsta punkten. För att mönsterdelen skall bli platt, måste denna intagning kompenseras med ett uppklipp mot intagningens spets. Uppklippet görs från en annan ytterkant.

Stor mage

Kraftiga lår

Ytterkanter

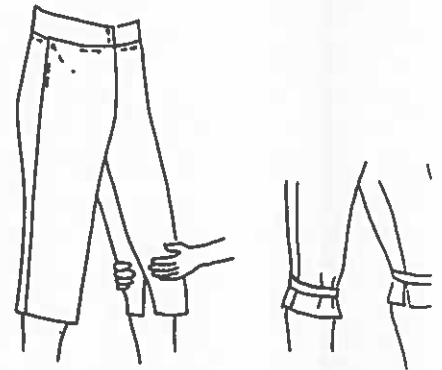
Efter alla ändringar måste ytterkanterna jämnas till.

Inprovning av knälinning

- Håll bakstycket platt mot knävecket och sömsmånen på innersömmen lagd framåt. Forma framstycket från benets utsida mot insidan runt knät så att små rynkor bildas nedanför knät och vid sidan mot bakstycket. Vecken eller rynkorna

som bildas hålles in när byxorna senare sys. Nåla den inre bensömmen.

- Mät av längden genom att knyta en tygremsa under knät. Böj i knät och se till så knälinningen fortfarande sitter under knät.

- Nåla fast remsan. Framkanten nederkant kommer nu att svänga ned och bakstyckets nederkant att svänga upp.

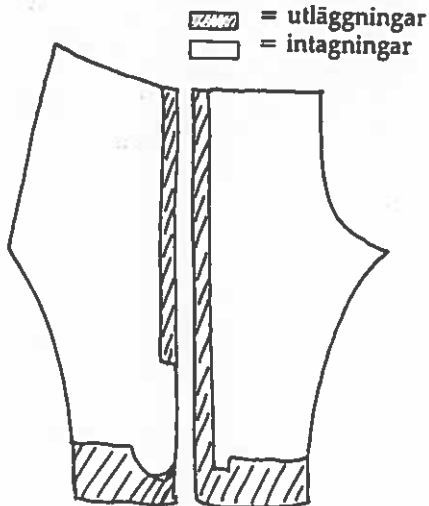

- Knälinningens längd kan ändras men inte dess bredd.
- Lägg originalmönstret på ditt mönster och överför knäsprundets och strumpskyddslappens form. Rita ut knapparna och knapphållens placering enligt originalet.

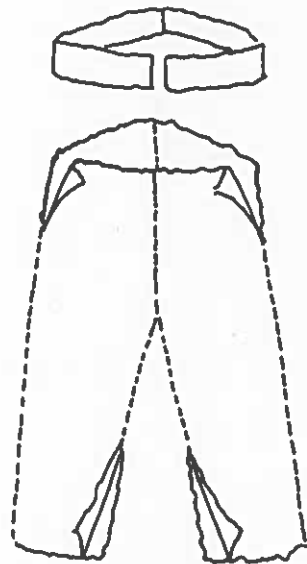
Storleksanpassning av byxor

Utgå alltid från ett originalmönster där det står angivet vilken härkomst, ägare och eventuellt katalognummer plagget har.

- Läs igenom anvisningar om toileinprovning.
- Klipp till en toile enligt följande: Mät personliga mått runt midja och lår och längden från midjan till byxans nederkant. Jämför dessa mått med originalet. Öka i sidsömmen och nedtill så måtten överensstämmer. Ta till ordentligt så byxorna inte blir för korta. Sidsömmen skall vara rak, likaså grensömmen bak.

- Sy ihop hela yttre sidsömmen utom vid luckans öppning upptill, om byxorna har bred lucka.
- Sy den inre bensömmen till knäns början på knäbyxor. På långbyxor sys hela sömmen.
- Sy hela grensömmen.
- Sy ihop livgjorden mitt bak. Livgjorden nålas fast i byxorna vid provningen.
- Toilen till tygbyxor provas med den långa dräktskjortan under, men till skinnbyxor som skall sitta åt, kan den provas utan skjorta.

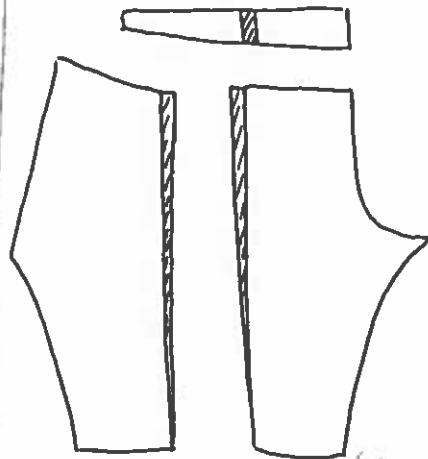
Vidden

Livgjorden är en rak remsa. Nåla ihop livgjorden runt midjan. Om den är kort förlängs den med ett uppklipp i sidan. Äldre byxor har livgjordens överkant i midjan, medan yngre byxor har livgjordens underkant i midjan.

Dra upp byxorna så de sitter skönt i grenen. Nåla fast dem i livgjorden bak och fram. Ändra vidden i den yttre sidsömmen parallellt eller kilformigt. Fram och bakstycke

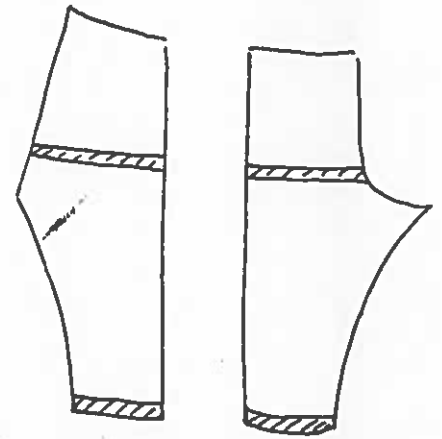
na skall vara ungefär lika vida från mitt på låret och ned. Sidsömmen skall vara lodrät. Om sömmen vill dra framåt höjs byxan bak. Kontrollera grenhöjden.

- Nåla fast byxorna runt hela livgjorden.

Längden

Benlängden ändras nedtill på knä och långbyxor.

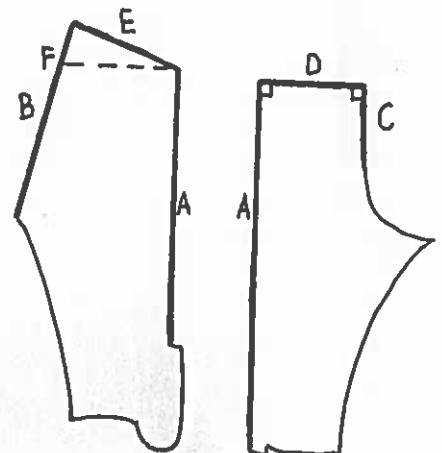
Grönlängden ändras parallellt under luckan.

Passformen

Det brukar ofta vara stora ändringar på byxor. De gamla byxorna har int samma skärning som dagens byxor. På ålderdomliga byxor är grenkiler stor på framstycket och liten på bakstycket. På dagens byxor är det tvärt om.

- Ändringar för stor mage och kraftiga lår görs i bakstyckets sömmar. Om byxorna sitter bra i midjan men vidden över stussen är för stor får den vara det.
- Bak skall det bildas ett horisontellt veck under stjärten.

Parallellförskjutningar, kilformiga in- eller uttagningar i toilen kan behöva göras när inte byxorna sitter bra. Vissa regler måste dock följas vid mönstrets slutliga utformning.

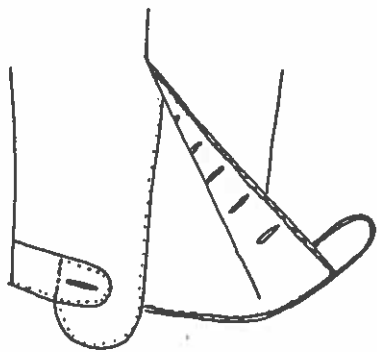
Knäbyxornas nederdel

På byxor som inte har foder i byxbenen, kan hela knälinningen vara fodrad med yttertyget. Knälinningen har då vikt kant nedtill. Knäsprundet fodras separat.

- Vik in sömsmånen på fodertyget vid knappar och knapphål.
- Sy fast fodertyget med fällstygn på sprundets avigsida.
- Lägg linningen räta mot räta med byxorna. Håll in vidden över knät mot linningen.
- Sy fast linningen med efterstygn. Pressa båda sömsmånerna nedåt.
- Vik in sömsmånen upptill på knälinningens insida och sy fast linningen mot byxan med fällstygn. Runt tamparna sys fällstygn som vid övriga ytterkanter.

Knälinningen kan vara fodrad med ett löst linnefoder tillskuret på samma sätt som yttertyget.

- Fodra sprundet och sy fast knälinningen som tidigare beskrivits.
 - Vik in sömsmånen runt knälinningens ytterkanter på yttertyget och runt hela fodret.
 - Sy fast fodret på linningens insida, aviga mot aviga, med fällstygn.
- Byxor som är helfodrade har som regel fodret klippt i ett med knälinningen.

- Knäsprundet fodras genom att yttertyget och fodret sys samman med fällstygn i ytterkanterna.
- Lägg linningen och byxorna räta mot räta. Håll in vidden över knät mot linningen.
- Sy fast linningen med efterstygn genom yttertygerna. Pressa isär sömsmånerna.
- Vik in fodrets sömsmån så att det når till linningens nederkant, och sy fast det med fällstygn.

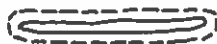
- Strumpskyddslapparna kan antingen vara ofodrade, klippta på öppen kant eller vara fodrade med linnetyg.
- Om knälinningen knäpps med sölja skall tampen från bakstycket ha ett knapphål, i vilket knäsoljans ankare skall sitta.
- Sy runt knapphålet med knapphålsstygn. Även sprundets knapphål sys med knapphålsstygn.

Knapphål

- Knapphål sys med knapphålsstygn. Sy sol eller träs i ändarna.

Knapphål

- Knapphål i skinn kan sys på samma sätt som på tyg med knapphålsstygn runt om. Sy med sol eller träs i ändarna. Denna typ finns på knälinningen.
- Ett annat sätt är att sy kaststygn eller efterstygn runt om. Denna typ är vanlig på de övriga knapphålen.

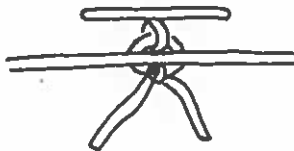

- Knäsprundets knapphål kan bara vara uppskuret.

Knappar

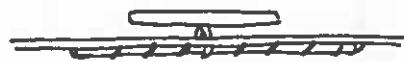
På skinnplagg sätts knapparna vanligen fast med en skinnremsa.

- Pryla två hål där knappen skall sitta. Träd en skinnremsa från avigsidan genom knappöglan och tillbaka mot avigsidan. Knyt remsan med en dubbelknut.

- Pryla ett hål där knappen skall sitta. Stick ned knappöglan mot insidan och trä skinnremsan genom knappöglan. Remsan kan vara

lång och räcka från knapp till knapp eller också kan var knapp ha sin remsa. Sy fast remsan med fällstygn. Dessa stygn syns inte på rätsidan.

Förstärkningar

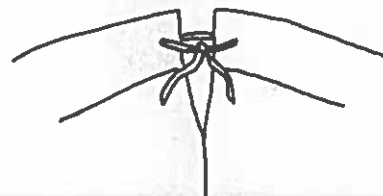
Utsatta ställen som sprund och knapphål kan förstärkas med en skinnremsa.

- Sylade två hål och träd genom remsan och knyt den på insidan.

Sprund bak

Sprundet bak hålls ihop av en skinnremsa som träs genom två eller flera hål i livgjorden och knyts på utsidan. Hålen är sylade och kan ibland vara tränsade.

- Tygbyxor med bred lucka sys i stort sett på samma vis.

FINSTRÖM, TRÖJA

Material:

Mörkblått vadmel

ca - 2 m. 145 cm. br.

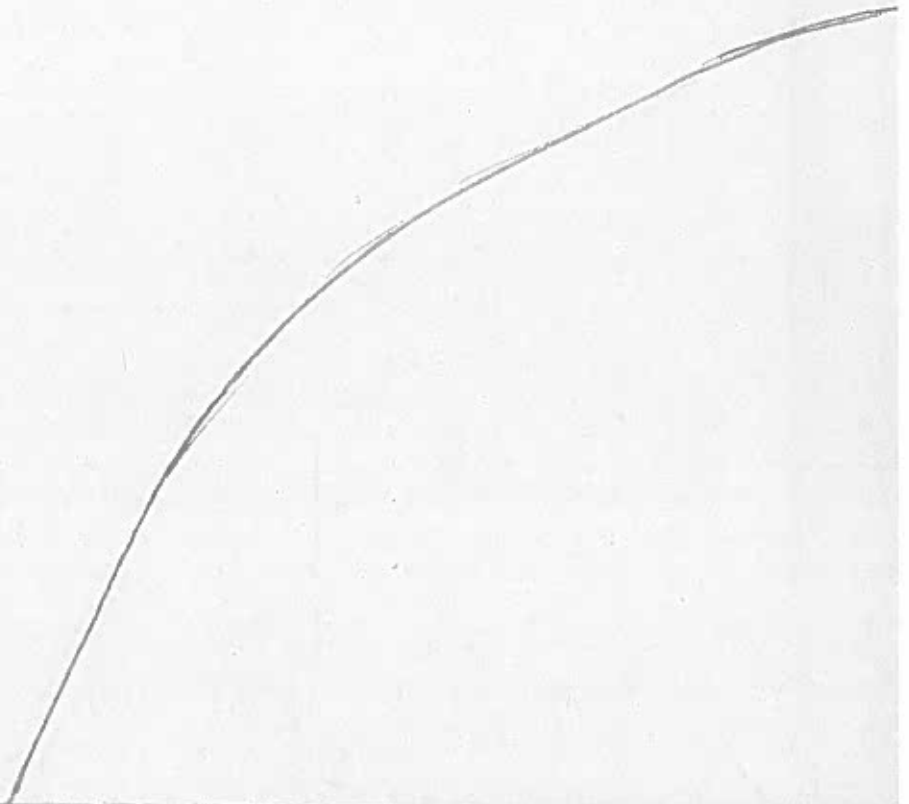
Oblekt Linné till foder
och mellanlägg.

16 st. mässingsknappar

FINSTRÖM

Mönster till manströja

Förlaga: Viking Sundbergs
tröja (rock)

Sömnad av manliga tröjor

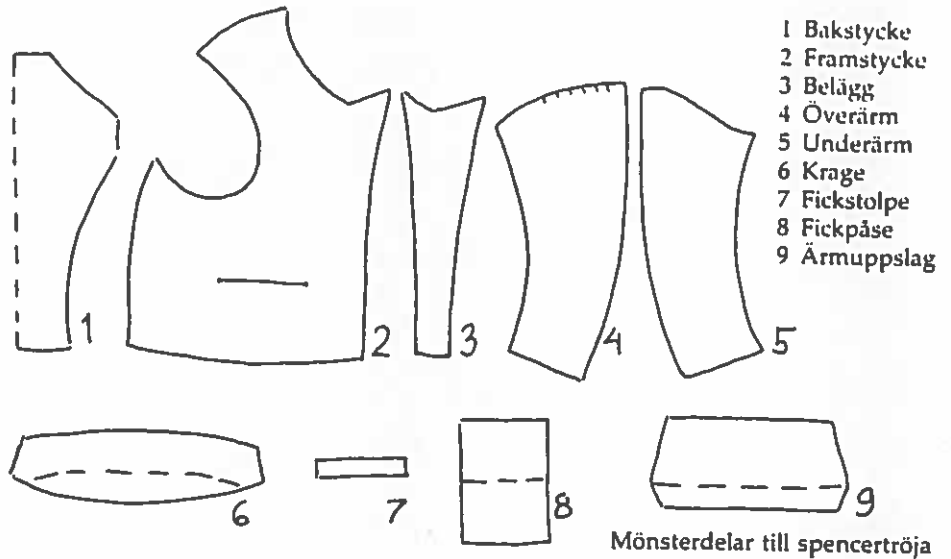
- Tyget beredes enligt kapitlet om *Tygbehandling*.
- Förbered plaggets mönster och toile enligt tidigare avsnitt.
- Prova in storleken på tröjan enligt

avsnittet om *Storleksanpassning av tröjor*. Längden på manliga tröjor har varierat med modeepokerna. Midjans placering följer anvisningar för västar. Skörtets längd skall vara som originalets, utom för långa rockar som måste anpassas personligt.

- Renässans- och barock-rockar har midjelinjen strax ovanför midjan. Rocklängden når till knäna eller strax ovanför.
- Rokorockar har midjelinjen något ovanför midjan fram och lite högre bak. Rocklängden slutar vid eller strax nedanför knäna.
- Empiretröjor har midjelinjen ovanför midjan. Frackskörtets längd varierar lokalt. Följ originalets längd. Spencertröjan skall nå ca 10 cm nedanför midjelinjen.
- Biedermeiertröjor skall nå ca 10 cm nedanför midjelinjen. Kapprocken slutar ovanför halva vaden.
- Nyrokoko-rockar har midjelinjen nedanför midjan. Livrockar slutar på halva låret.
- Klipp till tröjan enligt *Tillklippning av överplagg*.
- Läs igenom kapitlet om *Stygn och sömmar på ylleplagg*.
- Det finns flera sätt att sy de olika detaljerna på. Om det finns en arbetsbeskrivning skall den följas.

Ficka

Uppklippet för fickan är ofta placerat i modeepokens midjelinje. Sy fickorna enligt fickor på väst.

Ryggsöm och skört

Sy ryggsöm och skört enligt *Sömnad av västar*.

Mellanlägg

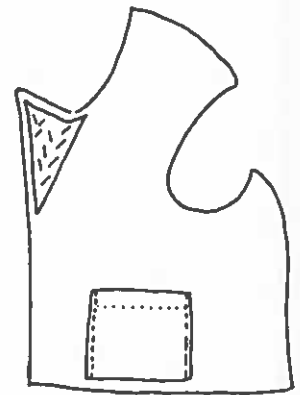
Tröjor, jackor och rockar för män är vanligen mycket väl underarbetade. Ofta har de mellanlägg över axlarna, på bakstycket och i nästan hela framstycket. Krage och slag har flera lager mellanlägg och är väl pikerat. Mycket ålderdomliga plagg har få mellanlägg. I kragar och slag förekommer det att det mellanlägg som ligger närmast yttertyget är av återbrukat ylletyg medan de övriga mellanläggen är av linne.

Slagmellanlägg

På tröjans framstycke är slagets undre sida klippt i ett med framstycket. Slagets översida klipps i ett med beläggets. Mellanlägget är lika stort som slaget + 2 cm vid bräcktlinjen. Med bräckt menas vikkanten på krage och slag.

Träckla fast det i bräctten.

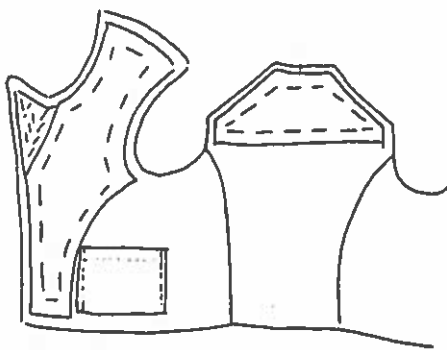
Pikeringsstygn sys ungefär som stygn vid snedställd träckling. Längden på stygnen är 1-2 cm och avståndet mellan stygnraderna är 1-2 cm. Håll tyget rundat över pekfingeret. Pikera slaget på följande sätt:

- Läg två lager mellanlägg på underslagets insida på framstycket innanför yttertygets sömsmån.
- Sy från mellanläggets sida och börja närmast bräcktlinjen. Stick ned nålen mot slagets undersida, dra tillbaka nålen så att stygnet bara tar i halva tyget. Stick upp nålen mot mellanlägget igen. Stygnet syns bara som en fördjupning på underslagets utsida.
- Sy fram och tillbaka från bräcktlinjen ut mot slagets spets. Lämna 1 cm opikerat vid slagets ytterkanter. När slaget är färdigpikerat skall det rulla sig inåt mot tröjan.
- Vik in slagets sömsmån mellan yttertyget och mellanlägget. Sömsmånen kan klippas bort, om slaget skall sys med öppen kant.

Framstyckets mellanlägg

- Läg mellanlägget på framstyckets avigsida, innanför yttertygets sömsmån. Nåla fast det från framkanten och inåt. Forma yttertyget något, så det får den runda form som kroppen har. Träckla fast mellanlägget innanför ytterkanterna och några rader mitt på. Dessa stygn tas senare bort.
- Sy fast slagmellanlägget i framstyckets mellanlägg med förstygning. Framkantens sömsmån viks över mellanläggets och sys fast med snedställd träckling.

Bakstyckets mellanlägg

- Mellanlägget når ca 15 cm ned från halsringningen. Träckla fast det på samma sätt som på framstycket.

Kragens mellanlägg

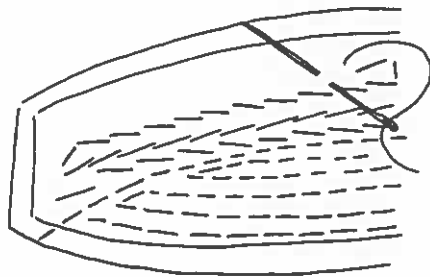
- Läg två lager mellanlägg på underkragens avigsida innanför yttertygets sömsmån. Träckla fast det i bräckten.

Delen mellan sömmen vid halsen och bräckten kallas *stånd*. På ståendet skall pikeringsraderna vara parallella med halssömmen. Stygnen kan vara sneda eller raka och mellanrummet mellan raderna kan vara stort.

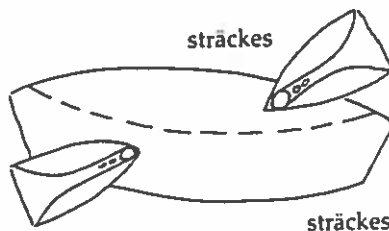
- Sy stygnen löst. Börja vid bräckten och sy utåt. Se till så att kragen blir rundad från kortsida till kortsida. Den andra delen av kragen kallas *kragfall*. Denna del skall ha täta och ganska hårt åtdragna stygn.
- Börja pikera vid bräckten. Pike-

ringsraderna skall vara parallella med bräckten.

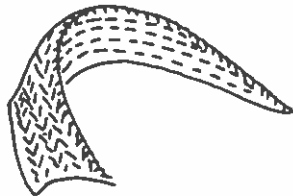

Håll kragen rundad över pekfingeret och sy fram och tillbaka mot ytterkragen. Lämna 1 cm opikerat vid ytterkanterna. När denna del är färdigpikerad skall den rulla sig inåt.

- Vik in underkragens sömsmån mellan krage och mellanlägg. Sömsmånen kan klippas bort om kragen skall och kan sys med öppen kant.
- Vik kragen i bräcktlinjen och formpressa den. Sträck kragen i ytterkanten och vid isyningslinjen men inte vid bräckten.

- Pressa överkragen på samma sätt. Den form som kragen nu har, kommer den alltid att ha. Om kragen verkar platt och oformbar är pikeringen felgjord och då måste den göras om.

- Kragen sys färdig senare. Sömnad och fastsättning av uppstående krage sys enligt *Sömnad av västar*.

Ärmar

- Sy ihop ärmarnas sidsömmar enligt *Sömnad av kvinnotröjor*.

Provning

- Nåla ihop tröjan i sid- och axelsömmar. Nåla fast den färdigpikerade underkragen och ärmarna. Prova tröjan med de kläder som senare skall bäras under. Nåla ihop tröjan i mittfram-markeringen eller efter knappmarkeringen. Kontrollera att tröjan sitter bra. Beräkna plats för fodret. Gör eventuella justeringar. Kontrollera ärlängden. Ta av tröjan och ta bort krage och ärmarna.

Sid- och axelsömmar

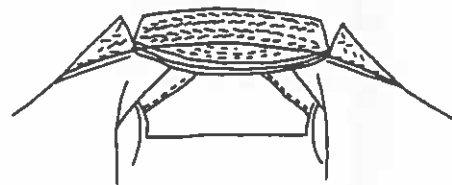
- Sy sidsömmarna med efterstygn.

Sy skört enligt *sömnad av livstycken eller väst*.

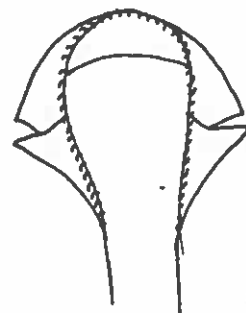
- Sy axelsömmarna med efterstygn och pressa isär sömsmånen.
- Sy ihop fram- och bakstyckets mellanlägg med varandra vid axeln.

Kragens fastsättning

- Läg underkragens rätsida mot tröjans rätsida. Nåla fast den.
- Sy fast kragen med efterstygn och pressa isär sömsmånen.

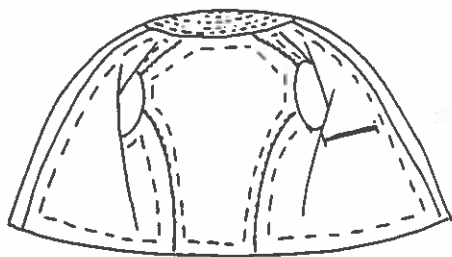

- Sy fast bälens sömsmån i mellanlägget fram och bak.
- Pressa till bräckten på krage och slag utan att sträcka tyget.
- Sy stora kaststygn över bräckten på krage och slag. Stygnen tar genom alla tyglagren. Dra till stygnen. På tjocka tyger kan stygnen sys med dubbel tråd.

Foder

- På fodrets högra sida finns ofta en innerficka. Sy fickan enligt beskrivning för *Passpoalerad ficka på västar*.

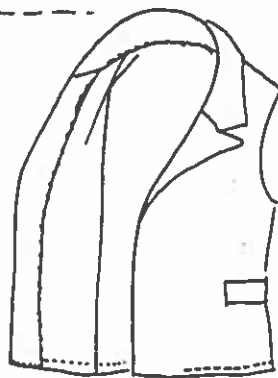
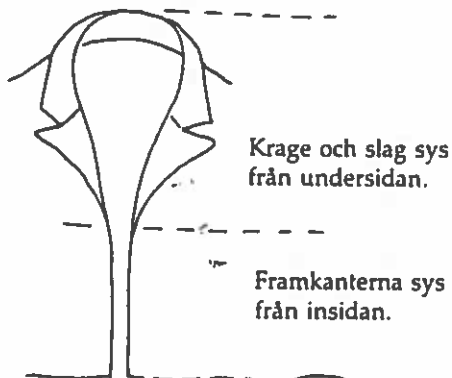
- Lägg framstyckets foder på tröjans insida. Om hela framkanten täcks av ett belägg, skall fodret sluta ca 5 cm innanför framkanten, annars skall det vara lika stort som yttertyget. Träckla fast det 5 cm från ytterkanterna.
- Sömsmånerna skall ligga slät över yttertygets itupressade sömsmån. Fäst fodrets sömsmån i yttertygets sömsmån vid axel- och sidsömmar.
- Lägg ryggstyckets foder i tröjan och träckla fast det.
- Vik in ryggstyckets sömsmån vid axel- och sidsömmar och sy med fällstygn.
- Sy fast fodrets sömsmån i kragens sömsmån vid halsringningen.

Belägg

Belägget kan antingen vara sytt med öppen kant eller ha invikt sömsmån. Sy som det är på originalplagget. Vet

du inte hur det är så sy med öppen kant om tyget tillåter det.

- Nåla fast belägget vid ytterkanten så att det övre slaget råder över underslaget och så att framkanten råder över belägget. Forma belägget runt slaget och nåla fast det. Peta in överslagets sömsmån mellan underslaget och mellanlägget.
- Sy fast belägget med fällstygn. Vid slaget sys stygnen från slagets undersida och i framkanten sys det från beläggets insida.

- Vid kragen ligger beläggets sömsmån över den itupressade sömsmån framstycke- underkrage.
- Vid beläggets innerkant ligger fodret slätt under belägget.

Överkrage

På nedliggande kragar är överkragen alltid större än underkragen. Hur mycket som skiljer är beroende på kragens form och tygets tjocklek.

- Forma överkragen på underkragen och nåla fast den. Den får inte bli för liten så att tyget stramar. Vid ytterkanterna petas överkragens sömsmån in mellan underkrage och mellanlägget. Nåla från ytterkanten mot innerkanten. Vid belägget viks överkragens sömsmån in.
- Sy fast överkragen med fällstygn från underkragens sida.
- Sömmen mellan krage och slag sys med nästan osynliga stygn.
- Innerkragen sys fast mot fodret med fällstygn. Kanten kan vara öppen eller invikt.

Fåll nedtill

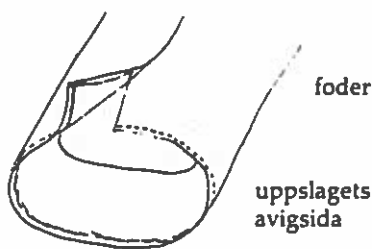
- Vik in sömsmånerna på yttertyget och fodret nedtill. Nåla ihop tygerne så att yttertyget råder 0,1 cm.
- Prova tröjan och kontrollera att nederkanten är jämn och att inte fodret drar. Vid beläggets nederkant viks sömsmånerna in eller sys med öppen kant.
- Sy fast fodret med fällstygn.
- För att hålla fodret uppe sys ofta en efterstygnsråd 1 cm från nederkanten. Sy stygnen tätt genom yttertyget och fodret från rätsidan.

Ärmuppslag

De flesta tröjor har sprund och uppslag nedtill på ärmen. Uppslaget kan vara dubbelt och uppvikt, men oftast är det enkelt och fastsytt i ärmen vid överkanten.

Här följer beskrivning på fastsytt uppslag med sprund.

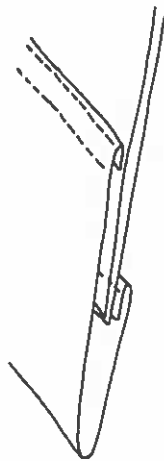
Ärmen skall vara hopsydd och fodret skall vara isatt. Vid sprundet har underärmen en knäppkant ca 1 cm bred som är klippt i ett med underärmen.

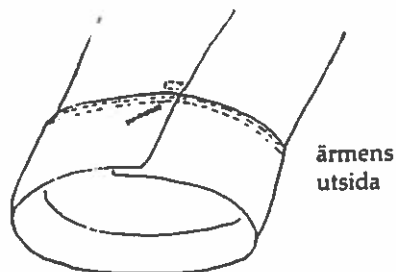
- Läggs ärmuppslaget inuti ärmen med rätsidan mot fodret. Tygerna ligger kant i kant nedtill. Sy fast slaget med efterstygn genom tre tyglager. Pressa isär sömsmånerna.
- Vik upp slaget mot utsidan av ärmen. Viklinjen kan variera från 1 cm till halva uppslagets bredd.
- Vik in sömsmånerna upptill på slaget och nåla fast det på ärmen.
- Vid slagets kortsidor viks båda sömsmånerna in i slaget. Utsidan av slaget skall vara något större än insidan. Vid sprundet ligger slaget omlott ca 1 cm.
- Sy fast slaget från rätsidan med

efterstygn 0,1 cm från den vikta överkanten.

- Sy ihop kortsidorna med efterstygn eller fällstygn. Eventuellt kan ytterligare en efterstygnrad sys 0,5 cm innanför den första.

- Sprundöppningen förstärks med prickstickning.

- Sprundet kan ha en till tre knappar och knapphål. Knapparna kan bäras knäppta eller oknäppta.

Ärmens fastsättning

- Sy i ärmarna enligt *Sömnad av kvinnotröjor*.

Hopfästning

Äldre tröjor kan knäppas med hyskor och hakar. Yngre tröjor knäpps med knappar och knapphål. Ofta har båda framstyckena knappar och knapphål. Knapparna kan vara så placerade att de inte går att knäppa. De har bara en dekorativ funktion.

Sömnadsanvisningar för knäppning finns i kapitlet *Hopfästning av överplagg*.

Hank

Senare typer av överplagg har ofta en hank fastsydd på insidan av kragen. Hanken kan vara av skinn eller en dubbelvikt remsa av yttertyget.

- Sy fast hanken med kaststygn i båda ändar.
- Ta bort all synlig träckeltråd och avpress plagget.